

JAARBOEK

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt”

TE

AMSTERDAM

Commissie van Redactie:

Dr. W. F. BAX (Amsterdam).

Dr. H. ENNO VAN GELDER (Voorburg).

Dr. J. W. A. VAN HENGEL (Utrecht).

Dr. J. H. JONGKEES (Bussum).

Dr. A. N. ZADOKS-JOSEPHUS JITTA (Amsterdam).

XXXVII 1950,
TWEEDE GEDEELTE.

AMSTERDAM

UITGAVE VAN HET GENOOTSCHAP

1950

PENNINGKUNDIGE GESCHIEDENIS VAN DE
OORLOGSJAREN 1940—1945

door

Dr. W. F. BAX

V. PENNINGEN OP DE CONCENTRATIEKAMPEN.

56. Bevrijding uit gevangenschap.

Voorzijde: Twee ten hemel geheven aan elkaar geboeide handen; omschrift: ZOO · HELPT · U · GOD · UIT · DER · TYRANNEN · BAND · EN · SLOT. 1940—1945.

Keerzijde: Links gewende Nederlandsche Leeuw, die met zijn zwaard een langs den rand loopenden keten stuk slaat.

Brons, 50 mm.

Modelé: Geurt Brinkgreve. Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

57. Herinneringspenning Gijzelaarskamp te Haren.

Voorzijde. Kapel van het interneeringsgebouw; omschrift. DURATE ET VOSMET REBUS SERVATE SECUNDIS. VERGILIUS.

(Houdt stand en bewaart U voor gunstiger tijden, regel van Vergilius).

Keerzijde: glad.

Brons, 50 mm.

Modelé: J. Ph. van Zegveld. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

58. Hulde aan de Nederlandsche Vrouwen in de Japansche Concentratiekampen.

Voorzijde: Naakte vrouw, ten halven lijve, het hoofd met wapperende haren naar links gewend, de geboeide handen voor de borst geheven; omschrift: FIER EN ONGEBROKEN; links in het veld signatuur T.L.

Keerzijde: Twee palmboomen met een stuk gedèk (de gevlochten omrastering der kampen); opschrift in het veld: HULDE - AAN - DE - NEDERLANDSE - VROUWEN - IN - DE JAPANSE - CONCENTRATIEKAMPEN; bovenaan: 19PK47.

Brons, 60 mm.

Modelé: Titus Leeser. Vervaardigd door de Kon. Begeer. Uitgegeven door de Vereeniging voor Penningkunst.

VI. EVACUATIEPENNINGEN.

59. Evacuatie 1940.

Voorzijde: Charitas-voorstelling met opschrift: IK BEN DAKLOOS GEWEEST EN GIJ HEBT MIJ GEHERBERGD *Rechts in het veld drie vliegtuigen boven een dorp en signatuur M.K.

Keerzijde: Links van een open ruimte voor inscriptie een lauwertak met lint, waarop EVACUATIE 1940; opschrift: GIJ ZULT IN EEUWIGHEID BIJ GOD UW LOON VERWERVEN VOOR DEZEN TROUWEN DIENST IN MIJNEN LESTEN NOOD. VONDEL.

Diverse metalen, 50 mm.

Modelé: M. Kutterink. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

60. Evacuatie Bunschoten—Enkhuizen.

Eenzijdig rechthoekig. Kaart van Oostelijk Noord-Holland en het IJsselmeer, waarop ENKHUIZEN en BUNSCHOTEN met name aangeduid; links op de kaart gebouwen van Enkhuizen, waarnaast een vrouwenfiguur met wapen van de stad; in het midden stoomboot en zeilschepen; links onder het gemeentewapen van Bunschoten; opschrift over de geheele plaquette: VAN DE - BEVOLKING - VAN - BUNSCHOTEN - EVACUATIE.

Brons, gegoten, 130 × 87 mm.

Vervaardigd door Corn. Begeer, Utrecht.

VII. DIVERSE OORLOGSPENNINGEN.

61. Opbouw 1940.

Voorzijde: Naakte man met troffel en baksteen, onder een kastanjeboom, waarvan de takken afgerukt zijn en de bast be-

schadigd is; één overgebleven loot draagt bladeren en vruchten; achter den boom een puinhoop; in de afsnede van den boom: PK 1940 en signatuur HAN RICHTERS.

Keerzijde: Opschrift. MAAR OM – HET EVEN – BLOEIT GE; EN RIJPT -- EN BLOEIT. . . . EN – ARBEIDT VOOR DE – SOORT, omgeven door drie vruchtdragende kastanjetakjes. Brons, 60 mm.

Modelé: Han Richters. Vervaardigd door de Kon. Begeer. Uitgegeven door de Vereniging voor Penningkunst (2e penning 1940).

De tekst op de keerzijde is ontleend aan het gedicht „Kastanje” uit den bundel „De Engel met den zonnwijzer” van Truus Gerhardt. De penning symboliseert het opbouwen van een nieuwe toekomst na de nederlaag van Mei 1940.

62. Herinneringspenning van het Staatsbedrijf der P.T.T.

Voorzijde: Mercurius-borstbeeld naar links; omschrift: PTT. NEDERLAND.

Keerzijde: Posthoorn, morse-sleutel en telefoontoestel, waartusschen het opschrift. STAATS-BEDRIJF – DER PTT – OORLOGS – DAGEN – 1940; omschrift: VOOR BELEID EN TOT OFFER BEREIDE TOEWIJDING; monogram van den medailleur.

Brons, 60 mm.

Modelé: Derk Wolbers. Vervaardigd aan 's Rijks Munt.

Oorspronkelijk bestemd voor de leden van het personeel, die zich in de oorlogsdagen 1940 bijzonder hadden onderscheiden, doch wegens de gewijzigde omstandigheden na den oorlog niet uitgereikt. Er zijn 4 exemplaren geslagen, o.a. berustend bij 's Rijks Munt, in het Postmuseum en in het Kon. Penningkabinet.

63. Bombardement van Rotterdam.

Voorzijde: De brandende Groote Kerk te Rotterdam te midden van puinhopen, rooksluizen om den toren; omschrift: BOMBARDEMENT ROTTERDAM. 14 MEI 1940; in het veld signatuur C.K.

Keerzijde: Vliegtuigen boven de brandende stad. met Maas en Maasbrug; in de rookwolken opschrift. DE STAD, DIE ZEE – BIJ ZEE OMSPANT, – WORDT ZELVE TOT EEN – ZEE, DIE BRANDT; onderaan: 19 PK 46.

Brons, 60 mm.

Modelé: C. van Kralingen. Vervaardigd door de Kon. Begeer.
Uitgegeven door de Vereeniging voor Penningkunst.

De dichtregels zijn ontleend aan Jan Prins (pseudoniem van C. L. Schepp).

64. Brand van de Evangelisch-Luthersche Kerk te Rotterdam.
Voorzijde: De kerk, zoals die voorkomt op den zilveren penning van M. Holtzhey, geslagen ter gelegenheid van de inwijding in 1736 (Vervolg op van Loon no. 108), omgeven door vlammen en rookwolken, waarop de jaartallen 1736 en 1940; omschrift: EVANG. LUTHERSCHE KERK · ROTTERDAM; onderaan signatuur PAUW.

Keerzijde: Schaal, waaruit vlammen opstijgen, waarop:

Wat tusschen bouw en brand bestond,

Verging . . . in wein'ge uren.

Maar niet wat men te doen hier vond,

Want dat zal eeuwig duren.

Rood koper, 60 mm.

Modelé: Maarten Pauw. Vervaardigd door C. J. Begeer te Utrecht.

Geslagen van het koper van het dak der afgebrande kerk en door het Kerkbestuur der Evang.-Luthersche Gemeente voor f 2,50 in den handel gebracht ten bate van de bouw eener nieuwe kerk (*Jaarboek 1941*, blz. 69-71).

65. Verwoesting van Arnhem.

Voorzijde: Een naakte man met Duitschen soldatenhelm heft een steenblok boven het hoofd; aan zijn voeten ligt een vrouw met het wapen van Arnhem in haar handen; links de ruïne van de Sint Eusebiuskerk; omschrift: ARNHEM VERWOEST EN GEPLUNDERD EIND '44 BEGIN '45; monogram van den medailleur.

Keerzijde: in verdiepten rechthoek met ingeschoten hoeken.
GEGOTEN - IN 12 EXPL - GENUMMERD - 1 T_M 5
ZILVER - 6 T_M 12 BRONS - N°

Zilver en brons, 79 mm.

Modelé: G. Jacobs van den Hoff.

In de open ruimte op de keerzijde een gegraveerd nommer, bij mijn exemplaar III.

66. Verwoesting van Arnhem's carillon.

Voorzijde: De brandende toren van de Sint Eusebiuskerk, waar in de klokken; onderaan: ARNHEM'S CARILLON.

Keerzijde: Opschrift. WAT · EENS · ZONG · ALS · KLANK – ALS · GEBED · EN · DANK – KLONK · IN · DIT · UUR – IN · 'T · FELLE · VUUR – DOOR · VLAMMENGLOED – ALS · AFSCHIEDSGROET; daaronder een zwaan met uitgespreide vleugels; omschrift: ARNHEM'S CARILLON · IN · DEN · NACHT · VAN · 20 · OP · 21 · SEPT. 1944.

Brons, 50 mm.

Modelé: G. Jacobs van den Hoff. Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

Het gedicht is van Hendrik Valk.

Toen in de nacht van 20 op 21 September 1944 de toren vlam vatte, begon het carillon vanzelf te spelen. De penning is verkocht als bijdrage tot aanschaffing van een nieuw carillon.

67. Strijd van Luchtlandingstroepen om Arnhem.

Voorzijde: Icarus stervend ter aarde liggend, in de opgeheven rechterhand een gebroken zwaard, met de vingers van de omhooghangende linkerhand het V-teeken makend; omschrift: PRO LIBERTATE BATAVA OCCIDERUNT · ARNHEM · M.CMXLIV. Rechts in het veld signatuur G.

Keerzijde: Gehelmde Grieksche krijgsman naar rechts rijdend op een gevleugeld paard, de speer in de rechterhand; omschrift: AMAT VICTORIA CURAM. FIRST AIRBORNE DIVISION.

Zilver en brons, 64 mm (= 2½ inch).

Modelé: L. O. Wenckebach. Vervaardigd door Spink & Son te Londen in 100 exemplaren.

De keerzijde geeft het insigne der Airborne-troops weer.

68. Slag bij Arnhem.

Voorzijde: Embleem van de Airborne-troops (verg. no. 67) rechts boven het door eikenloof omgeven wapen van Arnhem; omschrift: BATTLE OF ARNHEM; rechts in het veld: 17-26 – SEPTEMBER – 1944. Onder langs den rand K.B.V.

Keerzijde: Op een palmtak band met opschrift: IN HONOUR OF THE - BRITISH AND POLISH HEROES - OF THE - IST BRITISH AIRBORNE DIVISION - WHO GAVE THEIR LIVES AT - ARNHEM.

Brons, 50 mm.

Ontwerp: F. Smits; modelé: J. J. van Goor. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

69. Slag bij Arnhem.

Voorzijde: Embleem van de Airborne-troops (verg. no. 67), tusschen de wapens van Arnhem en Oosterbeek; waaronder de namen der plaatsen; omschrift: BATTLE OF ARNHEM · SEP-TEMBER 1944.

Keerzijde: Silhouet van het brandende Arnhem met Sint Eusebiuskerk en Rijnbrug, waarboven twee parachutisten: in het midden het wapen van Groot-Britannië, met lint waarop IST AIRBORNE DIVISION, en dat van Polen, met lint waarop IST POLISH PARACHUTE BRIGADE; tusschen de schilden het opschrift: WHEN CAN THEIR GLORY FADE? - OH THE WILD CHARGE THEY MADE! - ALL THE WORLD WONDER'D - HONOUR THE CHARGE THEY MADE!

Brons, 60 mm.

Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

De versregels op de keerzijde zijn ontleend aan Tennyson's gedicht „The charge of the light brigade”, waarin een charge van de Engelsche cavalerie in den slag bij Balaklava tijdens den Krimoorlog in 1854 wordt verheerlijkt.

De penning is ter gelegenheid van de vertooning van de film „Theirs is the glory”, die op dezen strijd betrekking heeft, verkocht ten bate van de Stichting 1940-1945.

70. Inundatie en drooglegging van Walcheren.

Keerzijde: Kaart van het eiland Walcheren, met de gaten in den dijk, waardoor de zee binnenstroomt; midden op het eiland een dolfijn op de golven; links onder een windroos; rechts monogram van den medailleur; omschrift: WALCHEREN VERDRONK VOOR EUROPA'S BEVRIJDING. OCTOBER 1944.

Keerzijde: Opschrift: DOOR - KUNDE, MAAR · DOOR - WILSKRACHT · ALLERMEEST - WERD · 'T · EILAND ·

WALCHEREN - UIT · DEN · VLOED · GEBORGEN -
EEN · SCHIP · GETEISTERD · DOOR - EEN · WILD ·
TEMPEEST · MAAR - ZEILREE · TOCH · NAAR · 'T -
VREDIG · LICHT · VAN - MORGEN. - FEBRUARI - 1946.

Brons, 60 mm.

Modelé: Ab Diekerhof. Vervaardigd door Gerritsen en van
Kempen te Zeist.

Walcheren werd in October 1944, om de Duitschers te verdrijven, door
middel van bommenwerpers onder water gezet, waarna het door de Canadeezen
werd veroverd. In Februri 1946 was het eiland weder droog gelegd.

71. **Opwekking tot vertrouwen en standvastigheid 1943.**

Voorzijde: Aanzien portret, kniestuk, van Willem den Zwij-
ger, geharnast met veldheersstaf, staande bij een tafel waarop
helm en pantserhandschoen; omschrift: WILLEM PRINS VAN
ORANJE GRAAF VAN NASSAU · AET · 48.

Keerzijde. De Nederlandsche Maagd met vrijheidshoed op
speer, geflankeerd door een ridder, die een draak bestrijdt, en
een profeet; omschrift: IN ALLE DRUC EN ROU MALCAN-
DER BIET DE HAND, IN ALLES ZYT GETROU GODS
KERK EN 'T VADERLAND.

Oorlogsmetaal en brons, 50 mm.

Modelé: J. J. van Goor. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

72. **Het huis „Oranje-Haven” te Londen.**

Voorzijde: Het huis „Oranje-Haven” te Londen, waaromheen
op lint: GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN DIE THUIS
BLEVEN EN MIJ. JUNI 1942—NOV. 1944; links monogram
van den medailleur.

Keerzijde: Opschrift. AAN · DE - MOEDER · VAN · -
„ORANJE-HAVEN” - OPGEDRAGEN · DOOR · DE -
OUD-ENGELANDVAARDERS - TER · GELEGENHÉID ·
VAN - HAAR · GOUDEN - REGERINGSJUBILEUM -
1898-1948; hieronder gestyleerde golven en fabrieksmerk.

Zilver en brons, 60 mm.

Modelé: J. Ph. van Zegveld. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

In zilver op 17 Augustus 1948 aan H. M. Koningin Wilhelmina aangeboden door den oud-voorzitter van „Oranje-Haven”, pater A. F. M. Monchen. Het huis aan Hyde Park Lane te Londen werd door de Koningin aan de Engelandvaarders als clubhuis aangeboden en Zij vertoefde hier vaak te midden van de mannen.

73. Rijksinspectie Kunstbescherming.

Voorzijde: Geknieelde naakte man, die een gedeeltelijk in een doek gewikkeld vrouwenbeeldje in de handen houdt; omschrift: 'S LANDS · KUNST · GEBORGEN · DOOR · VELER · ZORGEN.

Keerzijde: Gevleugelde vrouw met ster in de rechterhand tegenover een naar beneden schietende draak; links onder signatuur P.G.; omschrift. RIJKSINSPECTIE · KUNSTBESCHERMING. MCMXL—MCMXLV.

Brons, 60 mm.

Modelé: P. Grégoire. Vervaardigd aan 's Rijks Munt.

74. Herinneringspenning aan de bezetting.

Voorzijde: Landhuis tusschen boomen, aan een water, waarin een bootje gemeerd ligt; onderaan een lit, waarop 10 MEI — 1950 — 1945 — 5 Mei.

Keerzijde: Bovenaan een korenaar tusschen druiventrossen, appels en peren; beneden een landschap met een boerderij, een koe die gemolken wordt en een karn; tusschen beide voorstellingen het opschrift: TER HERINNERING AAN DE MOEILIJKE — JAREN VAN DE BEZETTING.

Brons, gegoten, 80 mm.

Vervaardigd door de Kon. Begeer.

VIII. PENNINGEN OP DEN STRIJD DER CANADEEZEN IN NEDERLAND.

75. 18 Canadian Field Company Royal Engineers.

Eenzijdig: Badge van de Royal Canadian Engineers, waarachter stralen en waaromheen. 18 CANADAN FIELD COMPANY · ROYAL CANADIAN ENGINEERS; langs den rand medaillons met voorstellingen uit den strijd: D-DAY, CAEN.

FALAISE, SEINE-CROSSING, CHANNEL PORTS, SCHELDT-ESTUARY, NYMEGEN-SALIENT, REICHSWALD-SIEGFRIEDLINE, RHINE-CROSSING, NORTH-HOLLAND, EMS-CROSSING; tusschen de medaillons maple-leaves, naast het bovenste twee compartimenten, waarin resp. een maple-leaf en het cijfer 51.

Brons, 124 mm.

Modelé: Ab Diekerhof, naar Canadeesch ontwerp.

Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

76. 16 Canadian field Company Royal Engineers.

Eenzijdig schildvormig: Zes episodes uit den strijd, gescheiden door verhoogde randen waarop: NORMANDY - JUNE 6/44, MAY 5/45 - N.W. GERMANY, D-DAY, CHANNEL PORTS, SCHELDT POCKET, EMMERICH; in onderste vak op lint: ROYAL CANADIAN ENGINEERS-50; bovenaan badge; op verhoogden buitenrand bovenaan. 16 CANADIAN FIELD COMPANY, langs de zijden: 1940 · CARPIQUET · CAEN · FALAISE · BOULOGNE · LEOPOLD CANAL · BRESKENS · CLEVE · LAAG KEPPEL · BALBERGERWALD · SONSBECK · REES · ZUTPHEN · LEER · 1945.

Brons, 90 × 75 mm.

Modelé: Ab Diekerhof, naar Canadeesch ontwerp.

Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

77. 6 Canadian Field Company Royal Engineers.

Eenzijdig rechthoekig: Twee geniesoldaten bezig met het opruimen van landmijnen, op den achtergrond gebouwen, tank en auto; onderaan lint met opschrift: SIXTH CANADIAN FIELD COY-ROYAL CANADIAN ENGINEERS; bovenaan badge met lit waarop: NORMANDY BEACHES - CARPIQUET - CAEN - FALAISE - THE SEINE - BOULOGNE - CALAIS - SCHELDT - NYMEGEN - CLEVE - REICHSWALD - HOCHWALD - EMMERICH - ZUTPHEN - DEVENTER - LEEUWARDEN - LEER - AURICH - N.W. GERMANY; verhoogde rand. Boven het lint 1939 - 1945.

Brons, 70 × 50 mm.

Modelé. Ab Diekerhof, naar Canadeesch ontwerp.

Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

78. Headquarters Royal Canadian Engineers.

Eenzijdig schildvormig; Badge, waaruit kronkelend lint een gelijkbeenigen driehoek vormend, met opschrift: AUGUST 1940-1945 MAY · NORMANDY BEACHEAD · JUNE 6/44 · 3 · MAY 5/45 · NORTH FEST-GERMANY. Binnen den driehoek opschrift: HEADQUARTERS - ROYAL CANADIAN ENGINEERS; onderaan 40 en brug, auto, tank en bunker, waarboven: CANADIAN - INFANTRY DIVISION; langs den rand kronkelend lit waarop tusschen maple-leaves: CAEN, FALAISE, SEINE, CHANNELPORTS, SCHELDE, NIJMEGEN, CLEVE, HOCHWALD, RHINE, EMMERICH, IJSSELVALLEY, LEEUWARDEN, LEER, EMDEN.

Brons, 70 × 55 mm.

Modelé: Ab Diekerhof, naar Canadeesch ontwerp.

Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

79. 3 Canadian Fieldpark Company Royal Canadian Engineers.

Eenzijdig, rechthoekig: Van links boven naar rechts beneden band waarop. D DAY · NORMANDY · GRUCHY · CAEN · FALAISE · BOULOGNE · CALAIS · THE SCHELDE · GHENT · NIJMEGEN · REICHSWALD · CLEVE · THE RHINE · EMMERICH · HOLLAND · EMS RIVER · AURICH · EMDEN ·; in veld rechts 3 CANADIAN-FIELD-PARKCOY - R.C.E.; links badge; rechthoekige omlijsting.

Brons. 81 × 65 mm.

Modelé: Ab Diekerhof, naar Canadeesch ontwerp.

Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

80. Royal Canadian Armoured Corps.

Eenzijdig: Bovenaan koninklijke kroon, van waaruit zigzagvormig gevouwen lint langs rand rondom medaillon met maple-leaf; op lint initialen van de afdeelingen van het corps; onderaan lit waarop: ARNHEM - HOLLAND - 45 : 46.

Brons, 65 × 45 mm.

Modelé: Ab Diekerhof, naar Canadeesch ontwerp.

Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

81. Dutch-National-Battalion (first Canadian Corps).

Voorzijde. Badge—maple-leaf gedekt door den Nederlandschen leeuw met zwaard en pijlbundel — op ontplooide Nederlandsche vlag; rechts signatuur van den medailleur.

Keerzijde: Twee inéengesloten handen over de kaart van den Achterhoek; omschrift: DUTCH NATIONAL-BATTALION FIRST CANADIAN CORPS.

Brons, 60 mm.

Modelé: Maarten Pauw. Vervaardigd door C. J. Begeer te Utrecht.

De opmarsch van het 1e Canadeesche leger — waartoe dit bataljon van Nederlandsche Canadeezen behoorde — in Gelderland vond plaats in April 1945.

82. Entertainment Committee of the Netherlands.

Eenzijdig, rechthoekig: Op schild het Nederlandsche wapen, waarvan linker schildhoudende leeuw zichtbaar is, rechter bedekt is door naar links zeilend 17de-eeuwsch oorlogsschip, waarnaast: OF THE ENTERTAINMENT — COMMITTEE OF THE NETHERLANDS; links langs rand van boven naar onder: SOUVENIR; links boven lint waarop: 1945; rechts boven bloeiende tulpen.

Brons, 90 × 64 mm.

Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

83. Entertainment Committee of the Netherlands.

Eenzijdig, rechthoekig: Maple-leaf, waarop het Nederlandsche wapen met leeuwen als schildhouders; onderschrift: ENTERTAINMENT-COMMITTEE OF THE-NETHERLANDS.

Brons, 58 × 44 en 46 × 33 mm.

Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

84. Prijspenning van het Sportcomité voor de Canadeesche troepen in Nederland.

Voorzijde: Maple-leaf gedekt door het Nederlandsche wapen met schildhouders; omschrift CANADIAN FORCES · SPORTS COMMITTEE.

Keerzijde: Veld voor inscriptie omgeven door bewerkten rand.
Brons, 50 mm.
Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

IX. BEVRIJDINGSPENNINGEN.

85. Bevrijding van Steenwijk door de Canadeezen.

Voorzijde: De St. Clemens kerk te Steenwijk. Omschrift op verhoogden rand: DIT IS DE DAG DIEN DE HEERE GEMAAKT HEEFT. Ps. 118:24.

Keerzijde: Het gekroonde wapen van Steenwijk op rechthoekig schild, omgeven door bladmotieven; onderaan: STEENWIJK - ONTZET DOOR DE - CANADEEZEN - DONDERDAG - 12 APRIL 1945.

Modelé: J. Ph. van Zegveld, naar een ontwerp van E. ten Kate Jzn. Vervaardigd door de Kon. Begeer. In den handel gebracht door E. ten Kate Jzn., destijds te Steenwijk.

Gegoten, 127 mm (1 ex. in zilver, 5 ex. in brons).

Geslagen, 50 mm (1e ex. in verguld zilver, 49 in zilver, 10 in brons, 190 in oorlogsmetaal) alle genummerd.

Op den rand der zilveren exemplaren gegraveerd. STEENWIJK DAT IS EEN OORD, DAT MIJN HART BEKOORT.

Ps. 118:24 was de tekst in den dankdienst op 14 April 1945 in de St. Clemens kerk gehouden door den Officier van het Leger des Heils J. Webers.

86. Serie van 3 penningen op den oorlog en de bevrijding.

a. Voorzijde: Naakte man met een Duitschen helm overweldigt een dergelijke figuur met Nederlandschen helm, tegen achtergrond van vlammen; omschrift: 1940. OM VRIJHEID GESTREDEN.

Keerzijde: Opschrift: GEWELD - DEED WIJKEN - 'S LANDS GELUK - EN ZAAIDE - LIJKEN.

b. Voorzijde: Naakte vrouw met een doek om den mond, de armen door ketenen gebonden, tegen achtergrond van vlammen; omschrift: 1940-1945. VERDRUKKING GELEDEN.

Keerzijde: Opschrift: BEWAAR - UW MOED EN - TROUW BIJ DRUK - EN TEGEN - SPOEDEN.

c. Voorzijde: naakte jongensfiguur naar rechts snellend, met Mercuriusstaf en fakkel in de handen; links hoorn des overvloeds, rechts vliegende vredesduif. Omschrift: 1945 DAAGT EINDELIJK VREDE.

Keerzijde: Opschrift: LICHT ZAL -- HERBOREN -- UIT DE NUK -- VAN 'T NOODLOT -- GLOREN.

Brons, 60 mm.

Door P. Starreveld in den stempel gegraveerd. Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

87. Bevrijding.

Voorzijde: De Nederlandsche maagd met zwaard in de rechter en vlag in de linkerhand, staande op een door Parcen gedragen schild; rechts op den achtergrond drie duiven en beneden links de kaart van Nederland.

Omschrift: GEEN VOLK IS WAARLIJK VRIJ, DAT NIET ZICHZELF BEVRIJDT; rechts beneden signatuur M.K.

Keerzijde: Begroeid houten kruis, door een soldatenhelm gedeckt, waarachter de vlaggen van Amerika, Nederland, Engeland, Rusland vóór opgaande zon; daaronder verpletterde oorlogsdraak met hakenkruis; onder het kruis: EEN NIEUWE DAGERAAD; onderaan: 5 MEI-1945 rechts: fabrieksmerk.

Oorlogsmetaal, 70 mm.

Modulé: M. Kutterink. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

88. Bevrijding.

Voorzijde: Vrouwenfiguur met vrijheidshoed, in de rechterhand een zwaard, in de linker een palmtak, zich een weg banend uit een prikkeldraadversperring; ter weerszijden in het veld: VRIJ-HEID.

Keerzijde: Onder de Koninklijke kroon de Nederlandsche leeuw, die een hakenkruis in stukken breekt; omschrift: JE MAINTIENDRAI (tusschen pijlbundel links en zwaard rechts) 5 MEI 1945.

Brons, 60 mm.

Modelé. Prof. L. O. Wenckebach. Vervaardigd aan 's Rijks Munt.

89. Bevrijding.

Voorzijde: De Nederlandsche leeuw met vrijheidshoed op een speer, binnen omheining; omschrift: HOLLAND GROEIT WEER · HOLLAND IS VRIJ · HOLLAND BLOEIT WEER -

Keerzijde: Duitsch geweer, helm en gasmaskerbus in vlammen; onderaan: DE CAPITULATIE IN - NEDERLAND 5 MEI 1945 - DE CAPITULATIE VAN DUITSCHLAND - 7 MEI 1945.

Gegoten, 127 mm. (1 ex. in zilver, 10 in brons) alle genummerd.

Geslagen, 50 mm. (1 ex. in verguld zilver, enkele in rood brons, verscheidene in zilver en licht brons) op den rand een ingeslagen haan als handelsmerk (familiewapen ten Kate).

Modelé: J. Ph. van Zegveld. Vervaardigd door de Kon. Begeer. In den handel gebracht door E. ten Kate Jzn.

90. Bevrijding.

Voorzijde: Naakte vrouwenfiguur voor een door den wind bolstaand doek.

Keerzijde: Opschrift: 1945 - HET JAAR - ONZER - HERKREGEN - VRIJHEID; signatuur V.

Gebroonsd oorlogsmetaal, 65 mm.

Modelé: W. Valk. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

Uitgegeven door de Vereeniging voor Penningkunst.

91. Terugkeer van Burgemeester ter Pelkwijk in het bevrijde Utrecht.

Voorzijde: Naar links gewende buste van den burgemeester in ambtsgewaar; omschrift: MR DR G. A. W. TER PELKWIJK; rechts in het veld CORN. BEGEER-FEC.

Keerzijde: Wapen van Utrecht; onderschrift: AANGEBODEN AAN - BURGEMEESTER - MR DR G. A. W. TER PELKWIJK - BIJ ZIJN TERUGKEER - IN HET BEVRIJDE - UTRECHT - 7 Mei. 1945 -

Brons 50 mm.

Vervaardigd door Corn. Begeer te Utrecht.

X. PENNINGEN OP DE LUCHTBESCHERMING ENZ.

92. Luchtbeschermingsdienst Winschoten.

Voorzijde: Gezicht op Winschoten, in de lucht vliegtuigen, onderaan het gemeentewapen; omschrift: LUCHTBESCHERMINGSDIENST 1940—1945 WINSCHOTEN.

Keerzijde: Brandemmer met brandhaak en vuurzweep erachter, omgeven door vlammen. op emmer: AANGEBODEN — AAN — BLOKPLOEG — LEDEN — BLOK — XII-L-B-D.; eronder lint met opschrift: IN VICTORIA GRATI.

Zilver, met oog en ring, 30 mm.

Ontwerp: P. Polter Hzn. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

Geslagen in 25 exemplaren; voor verzamelaars zijn bronzen penningen vervaardigd.

Aangeboden door het blokhoofd P. Polter Hzn., lid van het Kon. Ned. Genootschap voor Munt- en Penningkunde.

93. Fabriekswacht N.V. Zilverfabriek „Voorschoten”.

Voorzijde: Hoornblazer als op den algemeenen Legerpenning.

Keerzijde: Opschrift: MEI-1940; omschrift: N.V. ZILVER-FABRIEK „VOORSCHOTEN” — FABRIEKSWACHT.

Verzilverd brons, met oog en ring, 25 mm.

Vervaardigd door de Kon. Begeer.

94. Brandweer van Houten's Cacaofabriek te Weesp.

Voorzijde: Brandweershelm op bijl en brandhaak, daaronder monogram Van Houten; omschrift binnen cirkelvormige versiering: BRANDWEER C. J. VAN HOUTEN & ZOON, WEESP.

Keerzijde: opschrift: ALS — WAARDEERING — VOOR UW — PARAA THEID — 1940—1945 in rand van vlammen; onderaan open vlak voor naam.

Brons, 40 mm.

Vervaardigd door Corn. Begeer te Utrecht.

95. Nederlandsche Vereeniging voor Luchtbescherming.

Voorzijde: Zittende vrouw, die twee kinderen tegen drie aansnellende vliegtuigen tracht te beschermen; links in veld monogram van den medailleur, links 1938.

Keerzijde: Ledig veld voor inscriptie, daaronder het Nederlandsche wapen; omschrift: LUCHTBESCHERMING.

Modelé: Derk Wolbers. Vervaardigd aan 's Rijks Munt.

Deze penning, in opdracht van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken in 1938 vervaardigd, is niet uitgereikt. Thans is er een voorstel aanhangig van de Nederlandsche Vereeniging voor Luchtbescherming hem als draagpenning aan een lint half blauw half grijs uit te doen reiken als herinnering aan de oorlogsjaren, daartoe voorzien van de jaartallen 1940—1945.

XI. PENNINGEN OP BINNEN- EN BUITENLANDSCHE HULP.

96. Stichting Centrale Voorziening (centrale commissie voorziening Rotterdam).

Voorzijde: De ter aarde geworpen Nederlandsche maagd met gebroken speer op haar schild liggend ontvangt hulp van Mercurius, god van den handel; op den achtergrond Mars te paard met zwaard dreigend; omschrift: MERCURIUS MARTI SUBLEVAT OBTRITOS; in het veld links signatuur J.C.H.

Keerzijde: Gevende en ontvangende hand; opschrift: TER HERINNERING — AAN UW ARBEID — VOOR — OORLOGSSLACHTOFFERS — 1940—1946. Omschrift — STICHTING CENTRALE VOORZIENING — ; rechts in het veld monogram van den medailleur.

Brons, 50 mm.

Modelé: Jo Hekman. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

97. Interkerkelijk Bureau 's-Gravenhage en omstreken.

Voorzijde: Knielende vrouw met kind op haar schoot, naar rechts gewend, de linkerarm geheven naar twee handen, die uit de wolken komen, waarachter zonnestralen naar beneden schieten; in veld rechts: IK BEN HONGERIG — GEWEEST — EN GIJ — HEBT MIJ GESPIJZIGD.

Keerzijde: De letters IKB aan elkaar verbonden, waaronder leege ruimte voor naam; daaronder kruis, geflankeerd door 19—45 en 's GRAVENHAGE — EN OMSTREKEN.; onderaan de monogrammen van medailleur en vervaardiger (Kruis, jaartal, opschrift en monogrammen verdiept in het veld); omschrift:

IN DANKBARE HERINNERING AAN UW MEDEWERKING.

Brons, gegoten, 100 mm.

Modelé: J. C. Hekman. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

98. Uitzending van kinderen uit Tuindorp-Watergraafsmeer naar Friesland.

Voorzijde: Pelikaan, drie jongen voedend, op nest waarop wapen van Amsterdam; op den achtergrond deel van de kaart van Friesland, waarin korenschoof en koe, die gemolken wordt; omschrift: IK BEN HONGERIG GEWEEST EN GIJ HEBT MIJ GESPIJZIGD.

Keerzijde: Opschrift: IN DANKBARE - HERINNERING AAN DE - KINDERUITZENDING VAN - TUINDORP - WATERGRAAFSMEER - NAAR FRIESLAND - FEBRUARI 1945 --- AANGEBODEN AAN . . . . , daaronder twee eikelbladeren met eikel; monogrammen van medailleur en vervaardiger.

Brons, gegoten, 88 mm.

Modelé: Hildo Krop. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

99. Hulp van Denemarken aan Nederland.

Voorzijde: St. Maarten te paard rechts gewend, zijn mantel deelend met een naakten bedelaar, die rechts op den grond zit; op den achtergrond een boom; omschrift: SANCTUS MARTINUS.

Keerzijde: Tulp; omschrift: HOLLANDS-HJAELPEN. 1945.

Brons, 60 mm.

Modelé: Geurt Brinkgreve. Vervaardigd door Gerritsen en van Kempen te Zeist.

100. Hulp der Deensche advocaten.

Voorzijde. Deensche advocaat de hand reikend aan een Nederlandschen confrère; op den achtergrond bovenaan stralen schietende zon, links onderaan molen en zeilend schip, rechts huis en boomen onder wolk; omschrift: AMICUS CERTUS IN RE INCERTA CERNITUR; midden onder monogram van den medailleur.

Keerzijde: Man en vrouw met kind, aan tafel gezeten, ontvangen voedselpakket van een man, naar voren tredend uit drie rijen pakketten dragende mannen; boven in het veld 1945-DAN-MARK. Omschrift: POSTQUAM EXEMPTA FAMES ET AMOR COMPRESSUS EDENDI. NEDERLAND.

Brons, 60 mm.

Modelé: Derk Wolbers. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

XII. OFFICIEELE DOCH NIET BIJ KONINKLIJK BESLUIT INGESTELDE MILITAIRE DRAAGTEEKENS.

101. Vaardigheidsmedaille van de Prinses Irene Brigade.

Voorzijde: Rechtsgewende naakte atleet, staande op gegolfden bodem; op den achtergrond rechts hand met brandende fakkel, links golven; omschrift: · VOOR · ALZIJDIGE · VAARDIGHEID.

Keerzijde: kroon boven PRINSES - IRENE; omschrift: v KONINKLIJKE v NEDERLANDSCHE v BRIGADE v; onderaan langs den rand gestyleerde lauwertakken.

Brons, 31 mm.

Ontwerp: dpl. soldaat H. A. van den Bosch.

Lint: blauw; later, ter vermindering van verwisseling met andere decoraties, met twee witte zijden gekruiste lijnen op de baton.

Het Nederlandsche onderdeel, dat in Engeiand gevormd is uit aan de capitulatie ontsnapte militairen en uit de vrijwilligers uit Amerika, Canada, Zuid-Afrika enz., heeft den naam van Brigade Prinses Irene gekregen. Als bewijs van alzijdige militaire vaardigheid is door den Minister van Oorlog te Londen in 1941 deze draagmedaille ingesteld, die na de bevrijding in Nederland niet erkend is en dus niet meer gedragen mag worden. Zij is voor het eerst uitge-reikt op 9 December 1942.

102. Demobilisatiespeldje van de Kon. Marine.

Gekroond onklaar anker op twee gekruiste palmtakken.

Verguld brons, 15 × 15 mm.

Vervaardigd door de Kon. Begeer.

Aan het personeel der Kon. Marine, voor zoover dit tussen 10 Mei 1940 en 1 November 1945 gedurende 6 maanden werkelijken dienst heeft verricht, wordt dit door den Minister van Marine verleend bij demobilisatie.

XIII. DRAAGPENNINGEN INGESTELD DOOR DE NEDERLANDSCHE REDDINGMAATSCHAPPIJEN.

103. Koninklijke Noord- en Zuid-Hollandsche Redding-Maatschappij.

Voorzijde: OPPERIGT – IN DEN JARE – 1824 in lauwerkrans; omschrift: naam der maatschappij.

Keerzijde: (naam) – VOOR DIENSTEN IN – OORLOGSTIJD – 1940–1945.

Zilver, met oog en ring, 30 mm.

Vervaardigd aan 's Rijks Munt.

Lint: oranje met groene boorden, gescheiden door een smalle streep in de nationale kleuren.

Uitgereikt aan de bemanningen van de reddingbooten, die in de oorlogsjaren minstens 4 reddingtochten hebben medegemaakt.

104. Zuid-Hollandsche Maatschappij tot Redding van Schipbreukelingen.

Voorzijde: Roeireddingboot in woelige zee; op den achtergrond in nood verkeerend stoomschip; rechts onder monogram van den medailleur.

Keerzijde: in lauwer- en eikenkrans het opschrift: DE – ZUID-HOLLANDSCHE MIJ – TOT REDDING VAN – SCHIPBREUKELINGEN –, waaronder ruimte voor een naam.

Brons, met oog en ring, 40 mm.

Modelé: E. Hüttl. Vervaardigd door de Kon. Begeer.

Lint. blauw-wit-oranje-wit-blauw.

INHOUD

I. MILITAIRE EN ANDERE OFFICIEELE EERETEKENEN

- 1 Bronzen Kruis
- 2 Kruis van Verdienste
- 3 Vliegerkruis
- 4 Bronzen Leeuw
- 5 Oorlogs-Herinneringskruis
- 6 Gesp Timor 1942
- 7 Verzetskruis
- 8 Mobilisatie-Oorlogskruis
- 9 Erkentelijkheidsmedaille
- 10 Verzetsster Oost-Azië 1942—1945
- 11 Het Roode Kruis: Herinneringskruis 1939—1940
- 12 Het Roode Kruis: Herinneringskruis 1940—1945

II PENNINGEN TER EERE VAN DE GESNEUVELDEN

- 13 Op den dood van Schout-bij-Nacht K. W. F. M. Doorman
- 14 Op den dood van Majoor H. Brinkgreve
- 15 Op den dood van Luitenant ter zee 3e klasse A. G. E. baron van Heerdt
- 16 Ter herdenking van de gesneuvelde militairen van het 3e en 27e Regiment Inf., 3e Grens-Bataljon en 3e Depot-Bataljon
- 17 Draagspeldje Grebbeberg
- 18 Hulde aan het Nederlandsche Leger
- 19 Hulde aan de gesneuvelden bij de bevrijding op 5 Mei 1945
- 20 Plaqueette van het Comité tot oprichting van een gedenkteeken te Ede voor de gevallen strijders van de B.S. te Ede
- 21 Penning op het Amerikaansche kerkhof te Margraten

III HERINNERINGSPENNINGEN DER LAND-, ZEE- EN LUCHT-STRIJDKRACHTEN

- 22 Plaqueette op de capitulatie
- 23 Herinneringspenning der zeeofficieren, die in krijgsgevangenschap zijn gegaan
- 24 Draagpenning van het 3e Depotbataljon
- 25 Draagpenning van het 14e Depotbataljon

- 26 Penning van het 10e, 15e en 22e Depotbataljon
- 27 Herinneringspenning der Officieren 4 R.I.
- 28 Draagpenning 3-III-7 R.A.
- 29 Draagpenning van de munitie colonne III-7 R.A.
- 30 Draagpenning 2-I-14 R.A.
- 31 Draagpenning 3-I-8 R.A.
- 32 Plaquette van den staf I-8 R.A.
- 33 Penning 5 C^{1e} depot geneeskundige troepen
- 34 Draagteeken 8 R.I.
- 35 Draagteeken 11 R.I.
- 36 Draagteeken van den Bond van Oud-strijders 1940
- 37 Herinneringskruis van den Vaartuigendienst, depot Amsterdam
- 38 Plaquette Rijkshospitaal te Utrecht
- 40 Plaquette N.V. G. H. Bührmann's Papier Groothandel te Amsterdam

IV PENNINGEN OP DE ILLEGALITEIT EN DE BINNENLANDSCHE STRIJDKRACHTEN

- 41 Hulde aan H. M. Koningin Wilhelmina
- 42 Draagpenning voor Binnenlandsche Strijdkrachten
- 43 Draagpenning der Binnenlandsche Strijdkrachten te Bleiswijk
- 44 Draagpenning der Neutrale Ondergrondse Organisatie te Schiedam
- 45 Penning op den strijd der Illegalen
- 46 Penning op den strijd der Illegalen
- 47 Serie van 6 penningen op het Verzet
- 48 Eerepenning Medisch Contact
- 49 Penningen op de Spoorwegstaking
- 50 Penning N.V. Nederlandsche Tramwegmaatschappij te Heereveen
- 51 Penning Raad van Verzet, brigade Rotterdam
- 52 Penning Packard Irene te Utrecht
- 53 Penning op de Ondergrondse Strijders
- 54 Gerrit van der Veen-penning
- 55 Herinneringskruis van de Fiwi 1942—1945

V PENNINGEN OP DE CONCENTRATIEKAMPEN

- 56 Bevrijding uit Gevangenschap
- 57 Herinneringspenning Gijzelaarskamp te Haren
- 58 Hulde aan de Nederlandsche Vrouwen in de Japansche Concentratiekampen

VI EVACUATIEPENNINGEN

- 59 Evacuatie 1940
- 60 Evacuatie Bunschoten-Enkhuizen

VII DIVERSE OORLOGSPENNINGEN

- 61 Opbouw 1940
- 62 Herinneringspenning van het Staatsbedrijf der P.T.T.
- 63 Bombardement van Rotterdam
- 64 Brand van de Evangelisch-Luthersche Kerk te Rotterdam
- 65 Verwoesting van Arnhem
- 66 Verwoesting van Arnhem's carillon
- 67 Strijd van Luchtlandingstroepen om Arnhem
- 68 Slag bij Arnhem
- 69 Slag bij Arnhem
- 70 Inundatie en drooglegging van Walcheren
- 71 Opwekking tot vertrouwen en standvastigheid 1943
- 72 Het huis „Oranje-Haven" te Londen
- 73 Rijksinspectie Kunstbescherming
- 74 Herinneringspenning aan de bezetting.

VIII PENNINGEN OP DEN STRIJD DER CANADEEZEN IN NEDERLAND

- 75 18 Canadian Field Company Royal Engineers
- 76 16 Canadian Field Company Royal Engineers
- 77 6 Canadian Field Company Royal Engineers
- 78 Headquarters Royal Canadian Engineers
- 79 3 Canadian Fieldpark Company Royal Canadian Engineers
- 80 Royal Canadian Armoured Corps
- 81 Dutch-National-Battalion (first Canadian Corps)
- 82 Entertainment Committee of the Netherlands
- 83 Entertainment Committee of the Netherlands
- 84 Prijspenning van het Sportcomité voor de Canadeesche Troepen

IX BEVRIJDINGSPENNINGEN

- 85 Bevrijding van Steenwijk door de Canadeezen
- 86 Serie van 3 penningen op den oorlog en de bevrijding
- 87—90 Bevrijding
- 91 Terugkeer van Burgemeester ter Pelkwijk in het bevrijde Utrecht

X PENNINGEN OP DE LUCHTBESCHERMING ENZ.

- 92 Luchtbeschermingsdienst Winschoten
- 93 Fabriekswacht N.V. Zilverfabriek „Voorschoten"
- 94 Brandweer van Houten's Cacaofabrieken te Weesp
- 95 Nederlandsche Vereeniging voor Luchtbescherming

XI PENNINGEN OP BINNEN- EN BUITENLANDSCHE HULP

- 96 Stichting Centrale Voorziening (centrale commissie voorziening Rotterdam)

- 97 Interkerkelijk Bureau 's Gravenhage en omstreken
- 98 Uitzending van kinderen uit Tuindorp-Watergraafsmeer naar Friesland
- 99 Hulp van Denemarken aan Nederland
- 100 Hulp der Deensche advocaten

XII OFFICIEELE, DOCH NIET BIJ K.B. INGESTELDE MILITAIRE DRAAGTEEKEN

- 101 Vaardigheidsmedaille van de Prinses Irene Brigade
- 102 Demobilisatiespeldje van de Kon. Marine

XIII DRAAGPENNINGEN INGESTELD DOOR DE NEDERLANDSCHE REDDINGMAATSCHAPPIJEN

- 103 Kon. Noord- en Zuid-Hollandsche Redding-Maatschappij
- 104 Zuid-Hollandsche Maatschappij tot Redding van Schipbreukelingen

LIJST VAN MEDAILLEURS EN ONTWERPERS

- Bosch, H. A. van den: 101
- Brinkgreve, Geurt: 14, 21, 45, 56, 99
- Diekerhof, Ab: 70, 75—80.
- Dom, Pol: 13, 46
- Goor, J. J. van: 15, 18, 68, 71
- Grégoire, P.: 73
- Hekman, Jo: 19, 41, 96, 97
- Hemmes, J.: 46
- Hüttl, E.: 104
- Jacobs van den Hoff, G.: 65, 66
- Kat, Kees de: 53
- Kate, E. ten: 85
- Kralingen, C. van: 63
- Krop, Hildo: 54, 98
- Kutterink, M.: 27, 59, 87
- Leeser, Titus: 58
- Lynden, D. W. baron van: 23
- Pauw, Maarten: 16, 64, 81
- Polter, P.: 92
- Richters, Han: 61
- Smit, G.: 32
- Smits, F.: 8, 10, 18, 68
- Starreveld, P.: 86
- Valk, W.: 90
- Wenckebach, L. O.: 7, 9, 47, 48, 67, 88
- Wolbers, Derk: 62, 95, 100
- Zegveld, J. Ph. van: 23, 57, 72, 85, 89